2024(1)THCR

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానము హైదరాబాద్

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణ అలిషెట్టి

సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ No.3413/2023

తీర్పు తేదీ 22-01-2024

కదావత్ శ్రీకాంత్
వర్సెస్
కదావత్ అశ్విత @ జాదవ్ ప్రీతిలేఖ

ఉదహరించిన పూర్వపు తీర్పులు:

1. (2000) 8 Supreme Court Cases 587
2. (2001) 3 SCC 13
3. 2021 Supreme (Del) 389
4. 2023 (3) ALD 73
5. MAT.APP 6 of 2018

వాది తరపు న్యాయవాది : శ్రీ T. సృజన్ కుమార్ రెడ్డి

ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది : ---

ఉత్తర్వు:

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 227 కింద ఈ సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ కామారెడ్డిలోని సీనియర్ సివిల్ జడ్జి 22.08.2023 నాటి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా దాఖలు చేయబడింది, 2023 సిఎఫ్ఆర్ నెం.630 లో పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్, హిందూ వివాహ చట్టం, 1956 లోని సెక్షన్ 13 (బి) కింద పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ (సంక్షిప్తంగా, 'చట్టం') అధికార పరిధి లేకపోవడం వల్ల వాపసు ఇవ్వబడింది.

2. ప్రస్తుత సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ దాఖలుకు దారితీసిన సంక్షిప్త వాస్తవాలు, పిటిషనర్, ప్రతివాది భార్యాభర్తలు, వారు లంబాడా కులానికి (షెడ్యూల్డ్ తెగ కమ్యూనిటీ) చెందినవారు. హిందూ

సమాజంలో ఉన్న హక్కులు, ఆచారాల ప్రకారం వీరి వివాహం 23.05.2019 న జరిగింది. ప్రతివాది పిటిషనర్ తో ఒక సంవత్సరం పాటు నివసించాడు, ఆ తరువాత, వారి మధ్య వివాదాలు తలెత్తాయి, అందువల్ల, ప్రతివాది 21.06.2020 న పిటిషనర్ యొక్క సహవాసాన్ని విడిచిపెట్టాడు. పిటిషనర్, ప్రతివాది పెద్దలు, శ్రేయోభిలాషులు ఇరువర్గాల మధ్య ఉన్న సమస్యలను పరిష్కరించి సంతోషకరమైన దాంపత్య జీవితాన్ని గడిపేందుకు ప్రయత్నించినా ఫలితం లేకుండా పోయింది. దీంతో పిటిషనర్, ప్రతివాది ఇద్దరూ పరస్పరం తమ వివాహాన్ని రద్దు చేసుకోవాలని నిర్ణయించుకుని 22.06.2023న ఇరువర్గాల పెద్దల సమక్షంలో ఒప్పందం కుదుర్చుకుని విడాకులు తీసుకున్నారు.

3. 22.06.2023 నాటి ఒప్పందం ప్రకారం, పిటిషనర్ ప్రతివాదికి శాశ్వత భరణం కోసం పూర్తి మరియు తుది పరిష్కారంగా రూ .9,00,000/- చెల్లించడానికి అంగీకరించారు. దీని ప్రకారం పిటిషనర్ 22.06.2023 న రూ.2,00,000/- మరియు 27.06.2023 న రూ.4,00,000/- ఇచ్చారు. మిగిలిన రూ.3,00,000/- మొత్తాన్ని వారి వివాహం రద్దు చేసిన తరువాత ప్రతివాదికి ఇవ్వడానికి అంగీకరించారు. ఒప్పందం ప్రకారం బంగారం, వెండి, గృహ, వంట సామాగ్రిని ప్రతివాదికి తిరిగి ఇచ్చారు. అదేవిధంగా ప్రతివాది పిటిషనర్ కు 25 గ్రాముల బంగారం ఇచ్చారు.

4. పిటిషనర్, ప్రతివాది CFR. నెం.630/2023 ద్వారా 23.05.2019న జరిగిన తమ వివాహాన్ని రద్దు చేయాలని చట్టంలోని సెక్షన్ 13(బి) కింద పిటిషన్ దాఖలు చేయగా, 22.08.2023 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) ప్రకారం అధికార పరిధి లేదని ట్రయల్ కోర్టు ఆ పిటిషన్ను తిప్పి పంపింది. అందుకే ప్రస్తుత సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్.

5. ఈ కోర్టు 23.11.2023 న, ఈ కోర్టుకు సహాయపడటానికి న్యాయవాది శ్రీ కౌటూరు పవన్ కుమార్ ను అమికస్ క్యూరీగా నియమించింది.

6. పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది శ్రీ టి.సృంజన్ కుమార్ రెడ్డి, మరియు అమిక్స్ క్యూరీ శ్రీ కౌటూరు పవన్ కుమార్ ల వాదనలు విన్నాను.

7. పిటిషనర్, ప్రతివాది ఇద్దరూ లంబాడా కులానికి (షెడ్యూల్డ్ తెగ కమ్యూనిటీ) చెందిన వారని, వారి వివాహం హిందూ సమాజం ఆచారాలు, సంప్రదాయాల ప్రకారం జరిగిందని, సప్తపది ఆచారం తదితరాల ప్రకారం వీరి వివాహం జరిగిందని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. పిటిషనర్, ప్రతివాది కలిసి హిందూ సంప్రదాయాలు, ఆచారాలను పాటిస్తున్నారని పేర్కొంటూ చట్టంలోని సెక్షన్ 13(బి) కింద పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. కాబట్టి, చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) ప్రకారం ఈ పిటిషన్ చెల్లదనే కారణంతో ట్రయల్ కోర్టు ఆ పిటిషన్ ను వెనక్కి పంపి ఉండాల్సింది కాదు. అందువల్ల ఆ ఉత్తర్వులను పక్కన పెట్టాలని వేడుకున్నాడు.

8. ఈ వాదనలకు మద్దతుగా పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది లబీశ్వర్ మాంఝీ వర్సెస్ ప్రాణ్ మాంఝీ(2000) 8 Supreme Court Cases 587, డాక్టర్ సూరజ్మణి స్టెల్ కుజ్జూర్ వర్సెస్ దుర్గా చరణ్ హన్స్దా (2001) 3 SCC 13, సత్యప్రకాశ్ మీనా వర్సెస్ అల్కా మీనా2021 Supreme (Del) 389 కేసుల్లో ఇచ్చిన తీర్పులపై ఆధారపడ్డారు.

9. అమికస్ క్యూరీ శ్రీ కౌటూరు పవన్ కుమార్ బి.స్వప్న వర్సెస్ బి. జ్ఞానేశ్వర్ 2023 (3) ALD 73 కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును, రూపా డెబ్బర్మా వర్సెస్ తపాష్ డెబ్బర్మా MAT.APP 6 of 2018 కేసులో త్రిపుర హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులను, పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది ఇచ్చిన తీర్పులను ప్రస్తావించారు.

10. అమికస్ క్యూరీ మరికొన్ని తీర్పులను ప్రస్తావించినప్పటికీ, ఆ తీర్పులన్నింటినీ ప్రస్తావించాల్సిన అవసరం లేదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

11. చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2)ను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొనడం సముచితం.

"2.చట్టం యొక్క అనువర్తనం-(1) XXX (a) XXX

(బి) XXX XXX

(సి) XXX XXX

వివరణ:– – XXX XXX

(ఎ) XXX XXX

(బి) XXX XXX

(సి) XXX XXX

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) లో ఏవైనా ఉన్నప్పటికీ, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 366 లోని క్లాజ్ (25) యొక్క అర్థంలో ఈ చట్టంలో ఉన్న ఏదీ షెడ్యూల్డ్ తెగల సభ్యులకు వర్తించదు, కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారిక గెజిట్లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా ఆదేశిస్తే తప్ప.

12. చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) ను సాదాసీదాగా చదివితే కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారిక గెజిట్ లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా ఆదేశిస్తే తప్ప ఏ షెడ్యూల్డ్ తెగల సభ్యులకు ఈ చట్టం వర్తించదని తెలుస్తుంది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 366 షెడ్యూల్డ్ తెగ అనే పదం యొక్క వ్యక్తీకరణ మరియు అర్థాన్ని నిర్వచిస్తుంది, "షెడ్యూల్డ్ తెగలు" అంటే రాజ్యాంగం యొక్క ప్రయోజనం కోసం ఆర్టికల్ 342 షెడ్యూల్డ్ తెగలుగా పరిగణించబడే అటువంటి తెగలు లేదా గిరిజన సంఘాలు లేదా సమూహాలు, దీనిని రాజ్యాంగం 1950 (షెడ్యూల్డ్ తెగలు) ఉత్తర్వుతో మరింత చదవాలి.

13. ఇప్పుడు పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది, అమికస్ క్యూరీ ఇచ్చిన తీర్పులను ప్రస్తావించడం సముచితము.

14. లబీశ్వర్ మాంఝీ వర్సెస్ ప్రాణ్ మాంఝీ కేసులో సంతాల్ తెగకు చెందిన పార్టీలు సంతాల్ తెగల ఆచారాలను పాటిస్తున్నాయని, సంతాల్ తెగలకు చెందిన వారు హిందువుల ఆచారాలను

పాటిస్తున్నారని సాక్ష్యాలు వెల్లడిస్తే, ఆస్తి వారసత్వానికి హిందూ వారసత్వ చట్టం నిబంధన వర్తిస్తుందని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. ఇది ఈ క్రింది విధంగా కూడా గమనించబడింది:

"వారు హిందువుల ఆచారాలను పాటిస్తున్నారు తప్ప సంతాల ఆచారాలను పాటించడం లేదు. ఇటువంటి స్పష్టమైన నిర్ధారణ దృష్ట్యా, హిందూ వారసత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 2 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రస్తుత పార్టీలను ఈ చట్టం యొక్క అనువర్తనం నుండి మినహాయించిందని భావించడం సాధ్యం కాదు. సబ్ సెక్షన్ (2) ఏదైనా షెడ్యూల్డ్ తెగల సభ్యులను మాత్రమే మినహాయిస్తుంది, ప్రస్తుత కేసులో నమోదైన ఆధారాల ప్రకారం పార్టీలు వాస్తవానికి సంతాల్ షెడ్యూల్డ్ తెగకు చెందినవి అయినప్పటికీ వారు హిందువులు మరియు హిందూ సంప్రదాయాలను అనుసరిస్తున్నారు. అందువల్ల హిందూ వారసత్వ చట్టం అమలు నుంచి పార్టీలను మినహాయించడానికి సబ్ సెక్షన్ (2) వర్తించదని చెప్పడానికి మాకు ఎలాంటి సంకోచం లేదు. "

15. పైన పేర్కొన్న కేసులో సమస్య సంతాల్ షెడ్యూల్డ్ తెగకు చెందిన వ్యక్తి అమలు చేసిన బహుమతి పత్రం యొక్క చెల్లుబాటుకు సంబంధించినది అయినప్పటికీ, చట్టంలోని సెక్షన్ 2 (2) యొక్క వర్తింపుకు సంబంధించి గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు చేసిన పరిశీలనలు ప్రస్తుత కేసుకు సంబంధించిన వాస్తవాలకు సంబంధించినవి.

16. డాక్టర్ సూరజ్మణి స్టెల్ కుజ్జూర్ వర్సెస్ దుర్గా చరణ్ హన్స్దా కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది:

"అప్పీలుదారుడు న్యూఢిల్లీలోని చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో ఫిర్యాదు చేశారు, అందులో తన వివాహం ఢిల్లీలో ప్రతివాదితో హిందూ ఆచారాలు మరియు ఆచారాల ప్రకారం జరిగింది" అని పేర్కొన్నారు. నిందితుడు నెం.2తో ప్రతివాది మరో వివాహం చేసుకున్నాడని ఆరోపిస్తూ, నిందితుడైన భర్త ఎటువంటి విడాకులు తీసుకోలేదని, అతని చర్య సెక్షన్ 494 ఐపిసిని ఉల్లంఘించడమేనని అప్పీలుదారు వాదించారు. పార్టీలు గిరిజనులని మరియు వారి గిరిజన

ఆచారం మరియు వాడకం ద్వారా పాలించబడుతున్నాయని అప్పీలుదారు అంగీకరించారు. ఈ ఫిర్యాదును ట్రయల్ కోర్టు తోసిపుచ్చింది, "ఫిర్యాదులో అటువంటి ఆచారం గురించి ఎటువంటి ప్రస్తావన లేదు లేదా అటువంటి ఆచారానికి ఆధారాలు లేవు. అభ్యర్థనలు మరియు సాక్ష్యాలు లేనప్పుడు, కేవలం పుస్తకం ప్రస్తావన మాత్రమే సరిపోదు". హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 2 (2) ప్రకారం నోటిఫికేషన్ లేనప్పుడు ప్రతివాదిపై బిగామీ నేరానికి ప్రాసిక్యూషన్ కేసు నమోదు చేయలేదని, ఎందుకంటే రెండవ వివాహం చట్టం ప్రకారం లేదా చట్టం యొక్క బలాన్ని కలిగి ఉన్న ఏదైనా ఆచారం చెల్లదని చెప్పలేమని హైకోర్టు పేర్కొంది.

17. సత్ప్రకాశ్ మీనా వర్సెస్ అల్కా మీనా కేసులో ఢిల్లీ హైకోర్టు ఈ విధంగా తీర్పునిచ్చింది.

47. హిందూ అనే పదం ఏ చట్టంలోనూ నిర్వచించబడలేదు. హిందువుకు నిర్వచనం లేనందున, లబీశ్వర్ మాంఝీ (పైన పేర్కొన్న) లో సుప్రీంకోర్టు గిరిజనులు హిందూకరణకు గురైతే, హెచ్ఎంఏ, 1955 నిబంధనలు వర్తిస్తాయని పేర్కొంది. ప్రస్తుత సందర్భంలో వివాహం జరిగిన తీరు, పార్టీలు అనుసరిస్తున్న ఆచారాలు చూస్తుంటే హిందువుల విషయంలో మాదిరిగానే అగ్ని ముందు పెళ్లి జరుగుతుందని అర్థమవుతోంది. హిందూ సంప్రదాయ వివాహంలో సప్తపది యొక్క వేడుక ఉంటుంది, ఇది ప్రస్తుత సందర్భంలో కూడా నిర్వహించబడుతుంది. వివాహ ఆహ్వానం నుండి స్పష్టమవుతున్నట్లుగా, వివిధ ఇతర వేడుకలు కూడా హిందూ ఆచారాల ప్రకారమే ఉన్నాయి. ఒక తెగకు చెందిన సభ్యులు స్వచ్ఛందంగా హిందూ ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు, ఆచారాలను పాటించాలని ఎంచుకుంటే వారిని హెచ్ఎంఏ, 1955 నిబంధనల పరిధి నుంచి తప్పించలేం. క్రోడీకరించబడిన శాసనాలు మరియు చట్టాలు ఏవైనా అనియంత్రిత పద్ధతులను అవలంబించకుండా పార్టీలకు వివిధ రక్షణలను అందిస్తాయి. ఈ రోజుల్లో హిందూ ఆచారాలు, సంప్రదాయాలను పాటిస్తున్నామని పార్టీలే స్వయంగా అంగీకరించినప్పుడు వారిని సంప్రదాయ కోర్టులకు పంపడం HMA, 1955 వంటి చట్టాన్ని రూపొందించడం వెనుక ఉన్న ఉద్దేశ్యానికి

విరుద్ధం. ఉదాహరణకు సెక్షన్ 2(2) కింద మినహాయింపు నిబంధనలు గుర్తింపు పొందిన గిరిజనుల ఆచార వ్యవహారాలను పరిరక్షించడానికి ఉద్దేశించినవి. ఏదేమైనా, పార్టీలు హిందూ ఆచారాలు మరియు ఆచారాలను అనుసరిస్తే, వివాహం కోసం, ఈ కోర్టు లబీశ్వర్ మాంఝీ (సుప్ర) లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును అనుసరించడానికి మొగ్గు చూపుతుంది, పార్టీలు హిందువులు, అందువల్ల HMA, 1955 వర్తిస్తుంది. అంతేకాక, ఈ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి సరైన విధానాలతో కూడిన ప్రత్యేక కోర్టును మీనా కమ్యూనిటీ ట్రైబ్ కలిగి ఉందని చూపించడానికి కోర్టు ముందు ఏమీ ఉంచబడలేదు. ఈ వాస్తవాలలో, తగిన రక్షణలు మరియు ప్రక్రియలను రూపొందించే క్రోడీకరించిన చట్టాలకు విరుద్ధంగా సరైన విధానాలు మరియు రక్షణలను కల్పించగల లేదా ఇవ్వని సంప్రదాయ కోర్టులకు పార్టీలను మినహాయించడం మధ్య కోర్టు ఎంచుకోవాల్సి వస్తే, ఈ న్యాయస్థానం రెండవదానికి అనుకూలంగా వివరణ ఇవ్వడానికి మొగ్గు చూపుతుంది, ప్రత్యేకించి లబీశ్వర్ మాంఝీ (సుప్రా) లోని సుప్రీం కోర్టు HSA 1956 కింద ఇదే విధమైన మినహాయింపును పరిగణనలోకి తీసుకుంది."

18. పై కేసులో, అప్పీలుదారు/ భర్త తరఫు న్యాయవాది పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది ఇద్దరూ మీనా కమ్యూనిటీ (షెడ్యూల్డ్ తెగ) కు చెందినవారని, షెడ్యూల్డ్ తెగ నిర్దిష్ట మతం యొక్క ఆచారాలు మరియు ఆచారాలను అనుసరించిన తర్వాత, వారు ఆ మతానికి వర్తించే చట్టానికి కట్టుబడి ఉండాలని వాదించారు. మీనా షెడ్యూల్డ్ తెగ, హిందూ వివాహ చట్టం-1955 పరిధిలో లేదని భావిస్తే, అది మహిళలకు విపరీతమైన ఇబ్బందులకు దారితీస్తుందని, రెండో భార్యగా గుర్తిస్తారని , మహిళలను విడిచిపెట్టడానికి కూడా దారితీస్తుందని ఆయన వాదించారు. మీనా తెగ ఆచార వ్యవహారాలకు అనుగుణంగా ఇరు వర్గాలు పాటిస్తున్నాయనే వాదనను స్వీకరించే హక్కు ప్రతివాదికి ఉందని భావించినప్పటికీ, ట్రయల్ కోర్టు దానిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, సరైన విచారణ లేకుండా పిటిషన్ ను కొట్టివేసిందని ఆయన వాదించారు.

19. పై కేసు వాస్తవాలు ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలను కొంతవరకు పోలి ఉన్నాయని పేర్కొనడం సముచితము.

20. బి.స్వప్న వర్సెస్ బి.జ్ఞానేశ్వర్ కేసులో ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది:

9. చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) ను సాదాసీదాగా చదివితే కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారిక గెజిట్ లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా ఆదేశిస్తే తప్ప షెడ్యూల్డ్ తెగల సభ్యులకు ఈ చట్టం వర్తించదని తెలుస్తుంది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 366 షెడ్యూల్డ్ తెగ అనే పదం యొక్క వ్యక్తీకరణ మరియు అర్థాన్ని నిర్వచిస్తుంది, "షెడ్యూల్డ్ తెగలు" అంటే రాజ్యాంగం యొక్క ప్రయోజనం కోసం ఆర్టికల్ 342 షెడ్యూల్డ్ తెగలుగా పరిగణించబడే అటువంటి తెగలు లేదా గిరిజన సంఘాలు లేదా సమూహాలు, దీనిని రాజ్యాంగం (షెడ్యూల్డ్ తెగలు) 1950 ఉత్తర్వుతో మరింత చదవాలి.

11. ప్రస్తుత కేసులో, పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది 1950 రాజ్యాంగం (షెడ్యూల్ తెగలు) ఉత్తర్వు, 1950 ప్రకారం ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డ్ తెగగా పేర్కొనబడిన ఎరుకల సామాజిక వర్గానికి చెందినవారు, భారత రాజ్యాంగం ప్రకారం గిరిజనుల హక్కులు మరియు సౌకర్యాలకు అర్హులు. ప్రతివాది వాదన ప్రకారం, వివాహం హిందూ ఆచారాలు మరియు ఆచారాల ప్రకారం జరిగింది, ఎందుకంటే పార్టీలు షెడ్యూల్డ్ తెగకు చెందినవారు, లేకపోతే హిందూ మతాన్ని అనుసరిస్తాయి, కాని చట్టంలోని సెక్షన్ 2 (2) వెలుగులో వారి వివాహం చట్టం పరిధిలోకి రాకపోవడం, అందువల్ల వారి ఆచారాలు మరియు ఉపయోగం ద్వారా మాత్రమే నియంత్రించబడుతుంది. అందువల్ల పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన విడాకుల పిటిషన్ ను చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) నిబంధనల ప్రకారం స్పష్టంగా నిషేధిస్తున్నామని పేర్కొంది.

21. రూపా దేబ్బర్మా వర్సెస్ తపాష్ డెబ్బర్మా కేసులో త్రిపుర హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఈ విధంగా తీర్పునిచ్చింది.

“[30]మరోవైపు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 366 లోని క్లాజ్ 25 'షెడ్యూల్డ్ తెగ' అనే పదాన్ని నిర్వచించగా, ఆర్టికల్ 342 గిరిజనులను నోటిఫై చేసే విధానాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. 1950 నాటి రాజ్యాంగ (షెడ్యూల్డ్ తెగ) ఉత్తర్వు, 1956 రాజ్యాంగ (షెడ్యూల్డ్ తెగ) ఉత్తర్వు ద్వారా ఇది జరిగింది. పైన పేర్కొన్న చట్టంలోని సెక్షన్ 2 లోని సబ్ సెక్షన్ 2 చట్టబద్ధమైన మినహాయింపు యొక్క తక్షణ ప్రభావాన్ని కలిగి ఉంది, అటువంటి నోటిఫైడ్ తెగకు చెందిన వ్యక్తి వివాహం విషయంలో, వ్యక్తిగత చట్టానికి సమానమైన మరియు ఇప్పటివరకు వారికి వర్తించే వారి ఆచార చట్టాల ద్వారా నిర్వహించబడతారు, మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్ ద్వారా నిర్దేశిస్తే తప్ప, పైన పేర్కొన్న చట్టం యొక్క ఏ నిబంధన ద్వారా కాదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి అలాంటి నోటిఫికేషన్ ఏదీ వెలువడలేదనే వాదన బార్ వద్ద లేదు. అనోమ్ అపోంగ్ (పైన పేర్కొన్న) చాలా విలక్షణమైనది. ఎందుకంటే ఇద్దరు స్త్రీపురుషులు తమ సమాజంలో వివాహ సమయంలో ఉన్న హిందూ ఆచారాలు, ఆచారాల ప్రకారం వివాహం చేసుకున్నప్పుడు ఆది తెగకు తెలియజేయబడలేదు. అయితే హిందూ వివాహ చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన దావాలో వివాహ రద్దు కోరినప్పుడు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 2 లోని సబ్ సెక్షన్ 2 హిందూ వివాహ చట్టాన్ని వర్తింపజేయడానికి అడ్డంకిని సృష్టిస్తుందా అనే ప్రశ్న తలెత్తింది. హిందూ ఆచారాలు, ఆచారాల ప్రకారం వివాహం జరిగినందున రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 342 ప్రకారం ఆ తెగకు నోటిఫై చేయలేదనే కారణంతో ఈ అభ్యంతరాన్ని తిరస్కరించారు. హిందూ వివాహ చట్టం వివాహ రద్దుకు వర్తిస్తుంది. కానీ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 342 ప్రకారం గిరిజనులకు నోటిఫై చేస్తే అదే సూత్రం వర్తించదు.

32] మతమార్పిడి సమస్యకు సంబంధించి, హిందూ ఆచారాలు మరియు ఆచారాలను అనుసరించి వివాహం జరిగినంత మాత్రాన, వివాహం చేసుకోవాలనుకునే పక్షాలు హిందూ మతంలోకి మార్చబడ్డాయి అని చెప్పలేము. మతమార్పిడి అంటే సమాజం లేదా మతం యొక్క ఆచారాలను ఉద్దేశపూర్వకంగా విడిచిపెట్టడం మరియు ఎవరైనా మతం మార్చాలని

అనుకుంటున్న మతాన్ని స్వీకరించడం. పిటిషనర్, ప్రతివాది ఎవరూ తమ ఆచారాలను విడిచిపెట్టి హిందూ మతంలోకి మారినట్లు చెప్పలేదు. అందువలన, మతమార్పిడి జరగలేదు మరియు "మతమార్పిడి" పరిగణనలోకి తీసుకోవడం ద్వారా, హిందూ వివాహ చట్టాన్ని వర్తింపజేయలేము. అయితే క్రూరత్వానికి సంబంధించి అడిషనల్ డిస్ట్రిక్ట్ జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పును ఈ కోర్టు ధృవీకరిస్తుంది. అయితే, అవకాశాలను బట్టి విడిపోవడం రుజువు కాలేదని, వివాహాన్ని తిరిగి కొనసాగించే ఉద్దేశం తనకు ఉందని పిటిషనర్ స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. హిందూ వివాహ చట్టం, 1955లోని సెక్షన్ 2(2) ప్రకారం ఈ దావాను నిలుపుదల చేయలేనందున ఈ తీర్పు దావాలో ఎటువంటి ప్రభావాన్ని చూపదు.

22. లబీశ్వర్ మాంఝీ వర్సెస్ ప్రాణ్ మాంఝీ, సత్యప్రకాశ్ మీనా వర్సెస్ అల్కా మీనా కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులు ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలకు వర్తిస్తాయి. ఏదేమైనా, అమికస్ క్యూరీ ప్రస్తావించిన మిగిలిన కేసుల వాస్తవాలు మరియు ప్రస్తుత కేసు యొక్క వాస్తవాలు పూర్తిగా భిన్నంగా ఉన్నాయి, ఎందుకంటే వారు షెడ్యూల్డ్ తెగ కమ్యూనిటీకి చెందినవారు మరియు అందువల్ల హిందూ వివాహ చట్టం మరియు హిందూ వారసత్వ చట్టం యొక్క వర్తింపజేయడంపై ప్రొసీడింగ్స్కు ఒక పక్షం సవాలు చేసింది. అవి హిందూ వివాహ చట్టం మరియు హిందూ వారసత్వ చట్టం ద్వారా నియంత్రించబడవు, అందువల్ల, ఈ తీర్పులు ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించవు.

23. చిట్టపూడి వర్సెస్ కేంద్రప్రభుత్వం కేసులో ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది:

13. ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) నిబంధనల ప్రకారం నోటిఫైడ్ తెగకు చెందిన ఏ సభ్యుడైనా నోటిఫైడ్ తెగకు చెందిన సభ్యుడని, గిరిజన ఆచారాలను పాటిస్తున్నాడని, హిందూ ఆచారాలకు కట్టుబడి లేడనే కారణంతో 1955 చట్టం ప్రకారం ఎలాంటి విచారణలో పాల్గొనడానికి నిరాకరించవచ్చు. ఏదేమైనా, నోటిఫైడ్ షెడ్యూల్ తెగకు చెందిన ఒక సభ్యుడు 1955 చట్టంలోని

నిబంధనలను అమలు చేయకుండా, ముఖ్యంగా జీవిత భాగస్వామి గిరిజనేతర హిందువు అయినప్పుడు ఇది నిరోధించదు.

14. దీని ప్రకారం పిటిషనర్ హిందూ వివాహ చట్టం 1955 ప్రకారం వివాహ రద్దు కోసం అధికార పరిధి ఉన్న సంబంధిత సివిల్ / ఫ్యామిలీ కోర్టులో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

24. పిటిషనర్, ప్రతివాది ఇద్దరూ లంబాడా కులానికి (షెడ్యూల్డ్ తెగ కమ్యూనిటీ) చెందిన వారని, వారి వివాహం హిందూ సమాజ ఆచారాలు, సంప్రదాయాల ప్రకారం జరిగిందని రికార్డులను పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది.అయితే, చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) ప్రకారం ఉన్న అడ్డంకి దృష్ట్యా అది చెల్లదనే కారణంతో చట్టంలోని సెక్షన్ 13(బి) కింద వారు దాఖలు చేసిన పిటిషన్ ను వెనక్కి పంపారు.

25. తాము హిందూ సంప్రదాయాలు, ఆచారాలను పాటిస్తున్నామని పిటిషనర్, ప్రతివాదుల వాదనలను సవాలు చేయడం లేదు. వాస్తవానికి ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 13(బి) కింద దాఖలు చేసిన పిటిషన్లో పిటిషనర్, ప్రతివాదులు హిందూ సమాజం హక్కులు, ఆచారాల ప్రకారమే తమ వివాహం జరిగిందని వాదించారు. అంతేకాకుండా పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన మెటీరియల్, వెడ్డింగ్ కార్డు, ఫొటోలు చూస్తే పిటిషనర్, ప్రతివాది వివాహం హిందూ సంప్రదాయం ప్రకారమే జరిగిందని తేలింది.

26. లబీశ్వర్ మాంఝీ వర్సెస్ ప్రాణ్ మాంఝీ కేసులో సుప్రీంకోర్టు, సత్యప్రకాశ్ మీనా వర్సెస్ అల్కా మీనా కేసులో ఢిల్లీ హైకోర్టు, చిట్టపులి వర్సెస్ కేంద్ర ప్రభుత్వం కేసులో ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) కింద మినహాయింపు నిబంధనలు గుర్తింపు పొందిన గిరిజనుల ఆచార వ్యవహారాలను పరిరక్షించడానికేనని తేల్చాయి. ఏదేమైనా, పార్టీలు హిందూ సంప్రదాయాలను, ఆచారాలను అనుసరిస్తున్నట్లయితే మరియు అవి గణనీయంగా హిందూ అంగీకరించబడినట్లయితే, వాటిని సంప్రదాయ కోర్టులకు నెట్టలేము, అది కూడా వారు హిందూ

ఆచారాలు, ఆచారాలు మరియు సంప్రదాయాలను అనుసరిస్తున్నామని స్వయంగా అంగీకరించినప్పుడు.

27. పైన పేర్కొన్న చర్చ, న్యాయపరమైన స్థితిగతుల దృష్ట్యా, చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) కింద పరిధి లేదనే కారణంతో పిటిషనర్, ప్రతివాది దాఖలు చేసిన పిటిషన్ను ట్రయల్ కోర్టు తిప్పి పంపి ఉండాల్సింది కాదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

28. అందువల్ల, సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ అనుమతించబడింది మరియు 22.08.2023 నాటి ఉత్తర్వులను కొట్టివేసి, పిటిషన్ను నమోదు చేసి , రికార్డులో ఉన్న విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని చట్ట ప్రకారం నిర్ణయం తీసుకోవాలని ట్రయల్ కోర్టును ఆదేశించటమైనది.

29. అమికస్ క్యూరీ శ్రీ కౌటూరు పవన్ కుమార్ అందించిన సహాయాన్ని ఈ న్యాయస్థానం రికార్డులో నిక్షిప్తపరిచింది.

30. అయితే, షెడ్యూల్డ్ తెగలకు చెందిన వ్యక్తులు దాఖలు చేసిన O.Ps చట్టంలోని సెక్షన్ 2(2) వర్తింపజేయడంపై ఈ కోర్టు సాధారణ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయలేదని స్పష్టం చేసింది. ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సంబంధిత కోర్టు ఈ సమస్యను చట్టప్రకారం పరిష్కరించాలి మరియు వారు హిందూ ఆచారాలు, సంప్రదాయాలను అనుసరిస్తున్నారని మరియు అవి గణనీయంగా హిందూ అంగీకరించబడుతున్నాయనే వారి వాదనకు మద్దతుగా / రుజువుగా రికార్డులో ఉంచిన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని నిర్ణయం తీసుకోవాలి.

పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయటమైంది.

ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఉత్తర్వులు లేవు.